

Årsberetning 1. juli 2017 – 31. december 2018

Nævnet for Videnskabelig
Uredelighed

April 2019

Udgivet af Nævnet for Videnskabelig Uredelighed
c/o Styrelsen for Forskning og Uddannelse
Bredgade 40
1260 København K
Tel.: 3544 6200
sfu@ufm.dk
www.ufm.dk

Publikationen kan hentes på ufm.dk/publikationer

ISSN: [000-00-0000-00-0]

ISBN (elektronisk publikation): 978-87-93706-51-4

Årsberetning 1. juli 2017 – 31. december 2018

Nævnet for Videnskabelig Uredelighed

April 2019

Indhold

1. Forord	5
2. Sager afgjort i 2017	7
3. Sager afgjort i 2018	8
4. Aktiviteter vedrørende integritet i forskning	11
4.1 Den danske kodeks for integritet i forskning	11
4.2 Finanslovsmidler til aktiviteter vedrørende integritet i forskning	11
4.3 EU	12
4.4 European Network of Research Integrity Offices (ENRIO)	12
4.5 Nationalt møde om forskningsintegritet	12
5. Medlemmer og suppleanter i nævnet	13

1. Forord

Nævnet for Videnskabelig Uredelighed afgiver hermed sin første årsberetning, der i henhold til lov nr. 383 af 26. april 2017 om videnskabelig uredelighed m.v., § 21, stk. 1, vedrører nævnets behandling af sager om videnskabelig uredelighed. Loven trådte i kraft den 1. juli 2017, og denne årsberetning omfatter derfor perioden fra den 1. juli 2017 til den 31. december 2018.

I den nævnte periode er der indbragt 23 sager for nævnet, hvoraf otte sager blev modtaget i 2017 og 15 sager i 2018. Ved periodens udløb var der truffet afgørelse i seks sager, og nævnet havde 17 verserende sager.

Tre af de afgjorte sager blev afsluttet ved formalitetsafgørelser i henhold til lovens § 13, og tre af sagerne blev afsluttet ved realitetsafgørelser. I de realitetsafgjorte sager fandt nævnet i én sag, at der forelå videnskabelig uredelighed, medens nævnet i de øvrige sager fandt, at der ikke forelå videnskabelig uredelighed.

Nævnets arbejde har været præget af gennemførelsen af den nye lov, der på en række punkter har indebåret principielle ændringer af den hidtidige lovgivning, se lov om forskningsrådgivning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 365 af 10. april 2014, og bekendtgørelse nr. 306 af 20. april 2009 om Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed.

Den nye lov indebærer blandt andet, at anmeldelser om videnskabelig uredelighed som udgangspunkt skal indgives ved den forskningsinstitution, hvor den pågældende forskning har været udført, og at forskningsinstitutionen i henhold til lovens § 11 skal sikre, at anmeldelsen indeholder de nødvendige oplysninger, før sagen oversendes til nævnet. Det har i nogle tilfælde vist sig nødvendigt at tilbagesende sager til forskningsinstitutionerne, fordi den enkelte institution ikke har sikret, at nævnet har fået de nødvendige oplysninger for at kunne afgøre sagen.

Det fremgår af lovens § 4, stk. 1, at nævnet behandler sager om videnskabelig uredelighed og af § 19, stk. 1, at forskningsinstitutionerne behandler tilfælde af tvivlsom forskningspraksis. Disse kompetenceregler har givet anledning til tvivl hos nogle forskningsinstitutioner, bl.a. om hvornår man er forpligtet til at oversende en sag til nævnet, og således at man forbeholder sig ret til at tage stilling til, om en videnskabelig uredelighed i henhold til lovens § 3, stk. 2, nr. 1, kun har haft ringe betydning.

Ifølge den tidligere lovgivning kunne forskningsinstitutionerne selv afgøre sager om videnskabelig uredelighed, og sådanne sager blev derfor ikke altid indbragt for Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed. De tre udvalg havde hver seks faglige medlemmer, og det fremgår af udvalgenes årsberetning for perioden 1. september 2014-31. december 2015, at der blevet indbragt én ny sag, og arbejdet videre med tre sager, som var blevet indbragt i 2012, to sager, som var blevet indbragt i 2013 og tre sager, som blev indbragt i 2014. Det fremgår af udvalgenes årsberetning for perioden 1. januar 2016-30. juni 2017, at der ikke blev indbragt sager for udvalgene. Til sammenligning består nævnet ifølge lovens § 5, stk. 1, af en formand og 8-10 faglige medlemmer og har et væsentligt større antal sager.

Blandt andet af de ovennævnte årsager har nævnet i den omhandlede periode haft vanskeligt ved at overholde sagsbehandlingstiderne i lovens § 14 og 15, hvilket nævnet beklager.

København, april 2019

Jens Hartig Danielsen

Landsdommer, dr.jur., ph.d.

Formand for Nævnet for Videnskabelig Uredelighed

2. Sager afgjort i 2017

I perioden fra 1. juli 2017 til 31. december 2017 afgjorde nævnet ikke nogen sag, men der blev indbragt otte sager for nævnet.

3. Sager afgjort i 2018

I perioden fra 1. januar 2018 til 31. december 2018 har nævnet truffet afgørelse i seks sager, som alle var indbragt i 2017.

3.1 Afgørelse af 7. juni 2018¹

Tema: plagiering

Nævnet afgjorde sagen ved en formalitetsafgørelse og afviste at realitetsbehandle sagen. Nævnet fandt, at sagen måtte anses for åbenbart grundløs, jf. lovens § 4, stk. 2, nr. 2.

Nævnet lagde vægt på, at der i definitionerne af videnskabelig uredelighed og plagiering, både efter de gamle regler for Udvalgene for Videnskabelig Uredelighed og de nye regler for Nævnet for Videnskabelig Uredelighed, ligger et "krav om, at der skal være sket en egentlig uberettiget tilegnelse af konkrete resultater m.v., som kan tilskrives en tidligere ophavsmand, uden at denne behørigt krediteres i den senere publikation. Det skal således være muligt at konkretisere, at f.eks. en unik forskningsidé er kopieret og anvendt uden kreditering, i modsætning til situationer, hvor forskere udgiver publikationer om samme emne efter gængse metoder inden for feltet."

Nævnet fandt navnlig, at det, anmelder hævdede var et plagiat, som emne i den konkrete sammenhæng måtte anses som en så generel idé, at der ikke umiddelbart ville kunne være tale om plagiat, selv hvis to bøger om det specifikke emne udkom kort tid efter hinanden. Til illustration, anførte nævnet, at det ikke er usædvanligt, at flere forfattere inden for kort tid udgiver biografier om samme person eller historiske bøger om samme emne.

3.2 Afgørelse af 24. juli 2018²

Tema: plagiering

Nævnet realitetsbehandlede sagen og afgjorde, at plagieringen kun havde haft ringe betydning ved planlægningen, gennemførelsen og rapporteringen af forskningen, og at den derfor ikke udgjorde videnskabelig uredelighed, jf. lovens § 3, stk. 2, nr. 2.

Anmeldelsen drejede sig blandt andet om en ph.d.-afhandling, og nævnet lagde vægt på, at bedømmelsesudvalget, der havde trukket sin positive bedømmelse af afhandlin-

¹ Sag nr. 2017-01/17/O48203

² Sag nr. 2017-07/17/O58763

gen tilbage, havde anført, at plagieringen var af mindre omfang, men at den ikke var acceptabel videnskabelig praksis. Endvidere lagde nævnet vægt på, at bedømmelsesudvalget havde medgivet, at der inden for den i det pågældende forskningsfelt anvendte taksonomi er et element af genbrug fra tidligere publicerede arbejder, men at udvalget havde fundet, at et sådan tilladt genbrug ikke kunne udstrækkes til at gælde indhold og numerisk data, der burde være baseret på den ph.d.-studerendes egne observationer. Endelig lagde nævnet vægt på, at afhandlingen ikke indeholdt et metodeafsnit, og at der ikke var angivelse af "sample size" eller statistiske oplysninger i afhandlingen. Manglen på metodeafsnit og det begrænsede materiale og antal observationer i afhandlingen gjorde, at det ikke var muligt for nævnet at afgøre, i hvilket omfang der var tale om et forståeligt sammenfald af talværdierne i afhandlingen. På denne baggrund vurderede nævnet samlet, at plagieringen kun havde haft ringe betydning ved planlægningen, gennemførelsen eller rapporteringen af forskningen, og at den derfor ikke udgjorde videnskabelig uredelighed, jf. lovens § 3, stk. 2, nr. 1.

3.3 Afgørelse af 13. september 2018³

Tema: plagiering

Nævnet afgjorde sagen ved en formalitetsafgørelse og afviste at realitetsbehandle sagen. Nævnet fandt, at det anmeldte produkt ikke fremtrådte som et videnskabeligt værk, og at det derfor ikke var et videnskabeligt produkt efter lovens § 3, stk. 1, nr. 4. Nævnet lagde navnlig vægt på, at det anmeldte produkt var selvpubliceret, og at det ikke havde været undergivet fagfællebedømmelse eller underkastet en forlagsmæssig behandling. Endvidere lagde nævnet vægt på, at produktet ikke indeholdt en klar redogørelse for dets videnskabelige formål eller opnåede resultater, og at anmeldtes institutionelle tilhørsforhold eller akademiske stilling ikke var oplyst i produktet.

3.4 Afgørelse af 17. oktober 2018⁴

Tema: plagiering

Nævnet afgjorde sagen ved en formalitetsafgørelse og afviste at realitetsbehandle sagen. Nævnet fandt, at anmeldelsen måtte forstås således, at den navnlig vedrørte en faglig uenighed, herunder om kvaliteten af et udsagn i det anmeldte produkt, jf. lovens § 3, stk. 2, nr. 2 og 3.

3.5 Afgørelse af 12. november 2018⁵

Tema: plagiering

³ Sag nr. 2017-04/17/056352

⁴ Sag nr. 2017-06/17/038490

⁵ Sag nr. 2017-09/17/048293

Nævnet realitetsbehandlede sagens del 1 og 3 og afgjorde, at anmeldte ikke havde handlet videnskabeligt uredeligt.

Ved afgørelsens del 1 lagde nævnet vægt på blandt andet, at der i udgangspunktet ikke kan være tale om en tilegnelse af andres ideer m.v. uden retsmæssig kreditering, hvis samtlige forfattere til den publikation, der påstås at være plagieret fra, er medforfattere til den publikation, der hævdes at indeholde plagiering. Ved afgørelsens del 3 lagde nævnet vægt på blandt andet, at et vist tekstsammenfald mellem metodeafsnit i artikler, der afrapporterer de samme forsøg, er bredt accepteret i den videnskabelige verden.

Nævnet afviste at realitetsbehandle sagens del 2, idet nævnet vurderede, at denne del af sagen ikke kunne formodes at føre til en afgørelse om, at der forelå videnskabelig uredelighed, jf. lovens § 13, nr. 2. Anmelder havde anført, at anmeldte havde plagieret fra en hjemmeside, der imidlertid viste sig at være nedlagt, og hjemmesidens tekst kunne ikke findes andre steder eller genskabes.

3.6 Afgørelse af 11. december 2018⁶

Tema: plagiering

Nævnet realitetsbehandlede sagen og afgjorde, at anmeldte havde handlet videnskabeligt uredeligt, idet anmeldte forsætligt havde plagieret anmelder ved at tilegne sig anmelders tekst uden retmæssig kreditering. Nævnet lagde vægt på, at anmeldte havde læst og vurderet anmelders produkt, inden anmeldte plagierede fra anmelders produkt. Nævnet fandt, at det var en skærpende omstændighed, at anmelders produkt ikke var offentliggjort, da plagieringen fandt sted. Desuden lagde nævnet vægt på, at anmelder før publiceringen af sit produkt var gjort opmærksom på, at et arbejdspapir og et udkast til en bog forfattet af anmeldte indeholdt dele af anmelders manuskript. Nævnet lagde endvidere vægt på, at anmeldtes artikel indeholdt ordrette gentagelser og lettere omskrivning af dele af teksten fra anmelders produkt uden retmæssig kreditering. Omfanget af plagieringen kunne ikke karakteriseres som værende af ringe betydning. Endelig lagde nævnet vægt på, at anmeldte ved publiceringen af sit produkt havde en betydelig anciennitet som forsker og havde erkendt, at han har plagieret noget af anmelders produkt.

⁶ Sag nr. 2017-08/17/063430

4. Aktiviteter vedrørende integritet i forskning

I perioden fra den 1. juli 2017 til den 31. december 2018 har der været afholdt en række internationale aktiviteter vedrørende integritet i forskning. Disse aktiviteter er af væsentlig betydning for nævnet, da deres slutresultater kan tænkes at få betydning for den fremtidige håndtering af uredelighedssager i Danmark. Det fremgår af bemærkningerne til loven, punkt 3.5.3.1., at nævnets kompetenceområde bør flugte med international praksis, og nævnet tilstræber derfor, at de overordnede rammer for nævnets arbejde er i overensstemmelse med international praksis for håndteringen af uredelighedssager.

Det fremgår af nævnets forretningsorden § 2, stk. 4, at nævnet indgår i relevant internationalt samarbejde om fremme af forskningsintegritet. Nedenfor gennemgås de væsentligste internationale aktiviteter vedrørende integritet i forskning, som nævnet, i den periode, der er omfattet af denne årsberetning, gennem sit sekretariat har deltaget i. I henhold til forretningsordenens § 16 skal der afholdes et årligt møde for nævnets medlemmer og suppleanter, hvor der blandt andet orienteres om den generelle status på området for integritet i forskning.

4.1 Den danske kodeks for integritet i forskning

De danske universiteters udmøntning af den danske kodeks for integritet i forskning - Code of Conduct for Research Integrity - er fortsat et omdrejningspunkt for Styrelsen for Forskning og Uddannelses arbejde med forskningsintegritet. I efteråret 2018 – primo 2019 har styrelsen igangsat et arbejde med at gennemgå og foretage et serviceeftersyn af den danske kodeks. Arbejdsgruppen består af medlemmer indstillet af den kreds, der stod bag udarbejdelsen af kodeksen, herunder de danske universiteter. Arbejdsgruppen mødes første gang i løbet af 2019.

4.2 Finanslovsmidler til aktiviteter vedrørende integritet i forskning

Under § 19.46.02. *Formidling og kvalitet i forskning*, i Finansloven for 2018 fremgår følgende:

"Der er med henblik på at styrke integritet, ansvarlighed og troværdighed i forskning, opført bevillinger til aktiviteter til bl.a. Nævnet for Videnskabelig Uredelighed, der er omfattet af lov om videnskabelig uredelighed, jf. lov 383 af 26. april 2017 om videnskabelig uredelighed mv."

Styrelsen for Forskning og Uddannelse har i december 2016 ydet bevilling til finansiering af tre forskningsprojekter om forskningsintegritet. Det drejer sig om projektet *Practicing Integrity*, projektet *Practices, Perceptions and Patterns of Research Integrity (PRINT)* og projektet *Impacts of International Mobility on Danish Research Integrity*. Styrelsen holdes løbende orienteret om projekternes fremdrift og resultater. Projekterne forventes afsluttet i 2019, hvor der arbejdes hen imod at fremlægge projekternes resultater på verdenskonferencen om forskningsintegritet i Hong Kong.

4.3 EU

Styrelsen for Forskning og Uddannelse indgår i de relevante organer i EU, hvor også spørgsmål om forskningsintegritet m.v. drøftes, herunder EU's dagsorden om Open Access.

4.4 European Network of Research Integrity Offices (ENRIO)

Styrelsen for Forskning og Uddannelse deltager fortsat i netværksmøderne i ENRIO.

ENRIO er et uformelt netværk, der består af 31 medlemsorganisationer fordelt over 23 europæiske lande. Netværkets hovedfokus er spørgsmål om forskningsintegritet. Netværkets hovedformål er således udveksling af erfaringer og anden information samt at skabe et forum for drøftelser af aktuelle problemstillinger og initiativer vedr. integritet i forskning. Der afholdes møder to gange årligt.

I perioden for denne årsberetning har styrelsen deltaget i møder i henholdsvis Lissabon og Stockholm. På mødet i Lissabon blev der redegjort for igangværende forskningsaktiviteter i Portugal, herunder refereret til fremtidige projekter. Endvidere fik deltagerne blandt andet en opdatering vedrørende det igangværende EU-projekt *European Network of Research Ethics and Research Integrity (ENERI)*. Foruden ovenstående var whistleblowing også et højt debatteret emne på mødet. På mødet i Stockholm holdt "RINO- Research Integrity in Norway," en præsentation af deres undersøgelse om videnskabelig uredelighed og deres udgivelse af bogen "Handbook: Investigation of Research Misconduct." Whistleblowing var et tema, ligesom der blandt andet blev fulgt op på det igangværende EU-projekt *European Network of Research Ethics and Research Integrity (ENERI)*.

4.5 Nationalt møde om forskningsintegritet

Det årlige møde i netværket vedrørende forskningsintegritet blev afholdt den 27. november 2018 i styrelsen. Der var en lang række deltagere fra såvel forskningsinstitutionerne som blandt nævnets medlemmer. Under mødets første del holdt Annette Birke-land, sekretariatsleder for Granskingsudvalget, De nasjonale forskningsetiske komiteene i Norge, et oplæg om det norske uredelighedssystem. Under den anden del af mødet holdt nævnets formand, landsdommer dr.jur. Jens Hartig Danielsen, et oplæg om nævnets arbejde og erfaringer med den nye lov om videnskabelig uredelighed.

5. Medlemmer og suppleanter i nævnet

Nævnet for Videnskabelig Uredeligheds medlemmer og suppleanter i perioden for denne årsberetning fremgår af nedenstående tabeller. Nævnet har en formand, der er i henhold til lovens § 5, stk. 2, skal være landsdommer.

Tabel 1

Formand for Nævnet for Videnskabelig Uredelighed

Navn	Titel	Beskikkelsesperiode
Jens Hartig Danielsen	Landsdommer, dr.jur., ph.d.	01.07.2017 – 30.06.2021

Tabel 2

Nævnet for Videnskabelig Uredelighed

Medlemmer pr. 1. juli 2017		
Navn	Titel	Beskikkelsesperiode
Anders Smith	Chefkonsulent, ph.d.	01.07.2017 – 30.06.2021
Anne-Mette Hvas	Professor, ph.d.	01.07.2017 – 30.06.2021
Dorte Hammershøi	Professor, ph.d.	01..07.2017 – 30.06.2021
Hanne Andersen	Professor, ph.d.	01..07.2017 – 30.06.2021
Helle Bødker Madsen	Professor, dr.jur.	01..07.2017 – 30.06.2021
Jørn Hounsgaard	Professor, dr.med.	01..07.2017 – 30.06.2021
Lotte Jensen	Professor, ph.d.	01..07.2017 – 30.06.2021
Ole Kirk	Forskningsdirektør, ph.d.	01.07.2017 – 30.06.2021

Tabel 3

Suppleanter for Nævnet for Videnskabelig Uredelighed

Navn	Titel	Beskikkelsesperiode
Helle Prætorius Øhrwald	Professor, ph.d.	01.07.2017 – 30.06.2021
Henrik Nielsen	Professor, ph.d.	01.07.2017 – 30.06.2021
Janne Rothmar Hermann	Professor, ph.d.	01.07.2017 – 30.06.2021
Jette Koefod	Lektor, ph.d.	01.07.2017 – 30.06.2021
Klemens Kappel	Professor, ph.d.	01.07.2017 – 30.06.2021
Mads Hermansen	Professor, dr.pæd.	01.07.2017 – 30.06.2021
Michael Robdrup Rasmussen	Professor, ph.d.	01.07.2017 – 30.06.2021
Thomas Ploug	Professor, ph.d.	01.07.2017 – 30.06.2021